15D B

AD CLEMENTEM VIII. PONT. OPT. MAX. Carmina.

34-5-F-10

Jacobi Vſtij Canonici Cameracenſis.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

FERRARIAE, SVPERIORVM PERMISSV.

Apud Victorium Baldinum, Impreſſorem Cameralem.

M. D. XCVIII.

Digitized by Google

34. 5. F. 10

Digitized by Google

ILLVSTRISS.MO ET REVEREN.MO D.
AC MAECENATI AMPLISSIMO D. CAESARI CARDINALI BARONIO BIBLIOTHECARIO APOSTOLICO.

Iacobus Vſtius Canonicus Cameracenſis. S. D.

In, CÆSAR, noti dudum ſpes fida clientis,
CLEMENTI, & PETRO conſcripta poëmata tantùm,
Nec ſatis amborum ſecretis auribus apta,
Multa timens, prodire foras, lucemq́; tueri
Indignam patior, ſolùm tua iuſſa ſecutus.
Tu, precor, exigui ingenij qui munus honore
Verborum, aſpectusq́; tui, ſolitiq́ fauoris
Ornaſti, trepido humanus, dexterq́; clienti,
Cæſarei poſthac etiam me nominis vmbra
Defenſum, precor, eſſe velis; ſic forſitan olim
Proſperior, meliorq́; animo vis addita, longè
Maius opus, ſtudijsq́; meis grauiora mouebit.

Digitized by Google

AD VIRGINEM LAVRETANAM

De Clementis VIII. Pont. Max. aduentu.

Ecce tuis Clemens ſupplex aduoluitur aris,
Virgo, ſacramq; domum, Vrbi expectatiſſimus hoſpes,
Ingreſſus, pia templa nouo veneratur honore;
Multa rogans, verſanſq; animo; nam credere quiſnam
Audeat, ad Diuæ progreſſum limina numen
Mortale, in tanto rerum diſcrimine, curis
Exiguis, leuibuſq; animum exercere precando?
Tu precibus, Regina, faue, tu conſcia voti
Illius, ac rerum, tacito quas pectore ſeruat,
Arcanoq; ſinu condit, dum publica Sanctæ
Eccleſiæ, ac populi commiſſi commoda curat,
Inq; bono tantùm communi lumina figit;
Paſtorem, tu, quæſo, oculis, iam vt ſæpè, benignis
Reſpice, & orantem ſeu dulcia foedera, ſiue
Aeternam Regum pacem, certamq; ſalutem
Terrarum, quotquot ſupero ſol ſpectat olympo;
Tu Mater, tu fons pietatis, & vnica ſemper
Rebus in aduerſis ſpes, & fiducia gentis
Humanæ, exaudi te intra tua tecta rogantem.
Flexaq; Apoſtolicis votis, concede, precamur,
Vt non longa ſient pia deſideria, ſanctus
Quæ Pater, atq; tui deuotus numinis Heros,
Vota, preceſq; inter magno teſtatus amore eſt.
Aduentus omni ſic cauſa probabitur æuo.

Digitized by Google

O caelum, ò tellus, ò collis, & inclyta partu
Virgineo domus Iſacidùm, Te ne ergo paterno
Orbe Paleſtino, patriaq; à ſede reuulſam,
Seu vis Aligerùm, ſeu ſpretæ iniuria Diuæ
Mutatis toties vicinis collibus, vrbem
Vt primùm Illyricam liquiſti, & Dalmatis oras,
Laureti tandem voluit conſiſtere luco?
Et nemus Adriaci ſurgens ad littoris oram,
Picenosq; lares, quondam & ſine nomine terras,
Poſt habitis aliјs regionibus, aurea quotquot
Sidera de coelo ſpectant, habitare coegit?
O ſummæ virtutis amor, diuinaq; ſanctæ
Naturæ argumenta tuæ, ò illuſtre pudoris,
Atq; humilis pietatis opus, manſuraq; in æuum,
Quæ meritò ſtupeat mundus, veſtigia honoris.
Quandoquidem caeleſtis honos termaximus ille eſt,
REGINAM, qua nil totum ſublimius æther
Aſpicit, in terris humili ſe condere cliuo,
Extremiq; maris vix oram è colle tueri.
O vtinam quotquot pia vel tua templa reuiſunt,
Aut ſaltem ſacrum venerantur pectore numen,
Mente humili ſemper Teq; & tua ſigna ſecuti,
Accipiant mites animos, cordisq; ſuperbi
Duritie edomita, omnigenæ contagia culpæ
Deuitent, tandem defuncti vt munere vitæ,
Felices videant ſublimi in ſede locatam
Aeterni Regis mortali in carne parentem.

Digitized by Google

MOENIA ſacra vides Laureti, & Virginis ædem,
Cæleſteſq; domos, vbi Virgo Maria ſub auras
Vitales educta, Deo mittente ſalutem
Angelicam, æternum moribundo corpore verbum
Sepſit, & humanum genus alto iunxit Olympo.
Virginis interea mutata habitacula diſce.
Jlla Paleſtinos iam tandem exoſa penates
Et patriæ loca prima ſuæ, ſedeſq; paternas,
Remigio aligerùm primùm peruenit ad ipſum
Traſactum, Illyricis poſitam in regionibus vrbem.
Sed non firma fuit, ternis neq; longior annis
Sedes, Picenum Riceneti ad mœnia collem
Aethereis opibus poſt interualla petiuit.
Ter vbi mutata ſedis regione, fluentis
Jntra anni ſpatium, poſtremò hoc colle quieuit.
Vnde rei nouitate omnis latè excita tellus,
Certatim ſacram veneratur Virginis ædem
Miraturq; humiles muros, & ſtantia tecta
Quæ circumductus paries fundamine nullo
Subſtratus, tot iam mundi labentibus annis,
Sponte ſua, ſeu vi æthera, ſeu Virginis almæ,
Seu Nati ipſius præſenti numine firmat.

Digitized by Google

O Felix nimium Patria, & digniſſima, partu
Hippolyti, mundi totius honoribus, illum
Quandoquidem primùm produxti in luminis auras,
Cui poſt ſummus honos, ſumma & clementia nomen
Indidit Octaui Clementis, quiq; Parentum,
Et Patriæ egregijs factis aucturus honores,
Omnibus in terris felicia ſecula condit
Quotidie magis atq; magis; Chriſto auſpice tandem,
Nec longum illud erit tempus, maiora daturus
Signa pij fructus, exantlatiq; laboris;
Eridani poſtquam Reginam fluminis vrbem
Attigerit, rebusq; illis ſeſe apta gerendis
Obtulerit ratio, quas alta mente repoſtas,
Noctes atq; dies voluit, verſatq; ſalutis
Vix memor ipſe ſuæ, dum commoda publica tantùm,
Et ſola Eccleſiæ, populiq; negotia curat.
Quare agito, Nati quondam, nunc Principis hoſpes
Patria, voſq; vnà Ciues, ad ſidera palmas
Tollite, coniunctaq; Dei prece poſcite numen;
Clementi vt dudum felici læta ſenectæ
Tempora, & excelſis vires conatibus æquas
Addat, vt aſſiduo queat indulgere labori,
Atq; renaſcenti pia ſecula reddere mundo.

DE CLEMENTIS VIII. PONT. OPT. MAX. Ferrariam aduentu.

ADuentat CLEMENS, venienti occurrite Ciues,
Et læti aduentu date proſpera ſigna trophaei,
Quo ſuper Eridano victor ſine cæde triumphat.
Quando ita Dijs viſum ſuperis, dum numina votis
Aſſiduis, PETRO Italiam luſtrante, fatigat,
Exorat q́; pijs lachrimis, flectitq́; precando.
Aldobrandinum genus vnde in ſecula nomen
Seruabit, factiq́; ingentis gloria, mundus
Dum memor ipſe ſui, nullo delebitur æuo.
Interea ò Populi, quos porrecto Itala tellus
Stringit vtrinq; mari, atq; oris felicibus ambit,
Et vos inprimis ſacra quos Ferraria nutrit,
CLEMENTI, ac PETRO, venerati numina Diùum,
Prima quies vnde eſt, veſtræq́; ſalutis origo,
Promeritas gratanti animo perſoluite grates.
Communiſq́; boni ſummis auctoribus annos
Felices dudum, & fauſtiſſima quæq; precantor.
Veſtræ etenim quæ ſpes ſecurior vlla ſalutis
Eſſe queat, multos quàm amborum vita per annos
Incolumis? neq; enim Eccleſiæ ſub iura receptos
Vtriſq; auſpicijs vllus ſeruauerit vnquam
Certiùs, aut tantis cumularit honoribus, ipſe
Quàm CLEMENS, PETRVSQ. illius maxima cura.
Quare agite, aduentu Patrui, redituq́; Nepotis
Lætitia duplici, ac geminatis plauſibus aucti

Digitized by Google

Rite Deo iam ferte preces, vt longa voluptas
Veſtra ſit, & CLEMENS, PETRVSQ. ad multa ſuperſint
Sæcula, & Auſonijs prolapſa è finibus ætas
Aurea, vos tandem poſt interualla reuiſat.

SAN-

Digitized by Google

SANCTISSIMO DOMINO NOSTRO CLEMENTI VIII. PONT. OPT. MAX.

Iacobus Vſtius Canonicus Cameracenſis Pacem gratulatur.

IAm nunc, præteritos annos ſi rite recordor,
Euentusq́; operum, centeſima voluitur æſtas,
Cùm primùm lætas res orti iniuria belli
Afflixit, motuq́; ſuo vexare ſalutem
Auſa hominum, multis audendi peſſima quæq;
Materiem, cauſamq́; dedit, quando impia primùm
Hæreſis in varias formas conuerſa, remoto
Iudicij, legumq́; metu, per Regna vagari,
Perq́; vrbes coepit varias impune, ſuosq́;
In laqueos alijs inductis, dira quietos
Bella inter ciues, & Regna pijſſima ſeuit.
Vnde mali labes in poſtera tempora ſenſim
Traducta, inualuit magis, & ſuccreuit eundo,
Donec ad Europæ populos peruenit, & omnes,
Exceptis paucis regionibus, inuida pacis,
Communisq; boni, mille in diſcrimina ſecum
Traxit, & inſanè multos dominata per annos,
Corporibusq́;, animisq; hominum dedit aucta ruinam.
Auſura accenſis bellis grauiora, modumq́;
Haud factura, animis vtrinq; in vtrumq; paratis,
Seu ſæuire armis, ſeu Regnis perdere Regna;
Ni Clemens tandem ſuperis in vota vocatis,

Tentatisq́; vijs, queis tanti incendia belli
Extingui, poſitisq́; odijs miteſcere Reges
Poſſent, Gallorum Regi meliora ſecuto
Conſilia, & ſacris parenti legibus, auctor
Pacis firmandæ Hiſpano cum Rege fuißet.
Pace igitur fixis compoſta legibus illos
Inter, & Heroas reliquos, quibus vna mouendi
Bella fuit cauſa, aut ratio, aut violentia Martis;
Ipſe Pius Clemens, cuncta & Ferraria ſummæ
Lætitiæ argumenta ſuæ, plauſusq́; dedere.
Quin etiam noua per populos iam ſparſa voluptas,
Omina cuiq; ſtatus felicis proſpera præbet.
Ac certa ſpe animos fouet, haud longe ab fore tempus
Reddita lætanti cum priſtina ſecula mundo,
Res hominum lætis oculis, ac fronte ſerena
Reſpicient, iterumq́; ſuos Aſtræa reuiſet.
Interea rerum tantarum maxima origo,
Lætitiæq; tuæ Princeps, Populiq́; ſalutis
Cauſa tui Clemens, dum oblitus commoda vitæ,
Inſomnes tantùm noctes, actoſq́; labores,
Aſſiduè & vigiles tecum reminiſceris annos;
Te, precor, interdum à curis laxare memento;
Nunc ſuper Eridano meditans, nunc proſpera pacis
Otia, nunc lætas res, quas Germania nuper
Perſenſit, tacito voluens in pectore, pulchrè
Geſtorumq́. operum ſolatia maxima, rerum
Quasq́; olim geſturus eris certiſſima vbiq;
Signa, viæq́; tuæ fidiſſima lumina, quæ Te
Nullo vnquam in ſtadio falli patientur euntem.

Sic

Sic Deus incolumem dudum, viridiq́; ſenecta
Gaudentem ſeruet, longæq́; optata ſalutis
Dona tuæ euentu ſemper meliore ſecundet,
Donec Te ſerò ſublimem ad ſidera cæli
Euectum ſupero felicem ſiſtat olympo.

A D
Eundem Clementem Pont. Opt. Max.

QVid non Clementi Octauo pia numina magnum
Promittunt? (maiora datis ſi munera poſſunt
Optari) ſtabili niſi forte vt Pace ſupremos
Europæ Reges inter, rerumq́; Potentes,
Vna etiam illorum menti ſententia ſurgat,
Communis fidei coniunctis viribus hoſtem
Opprimere, ac celebri ducto de Oriente triumpho,
Turcarum populos ima ab radice, genusq́;
Inuiſum terris, diramq́; excindere gentem?
Scilicet huc ducunt Clementem numina, vt, illo
Auſpice, diuino ſociati foedere Reges,
Certatim ſacra bella ſerant, martemq́; laceſſant.
Oblitiq́; ſuos fines extendere bello
Ciuili, mutuisq́; odijs certare, volentes
Turcarum patriam, loca noſtræ inimica ſaluti,
Inuadant, donec felicis meta triumphi
Optatam pacem terris, & ſecla reducat.
Quod, reor, augurium firmabunt numina, nam quid
Supplicibus votis Clementis victa recuſent?

Tanta modo illius precibus fiducia ſeſe
Addidit, auxilij nil iam pene indiga, opiſùe
Humanæ, ad nutus, & vota fluentibus actis,
Ac rebus ſacro quaſcunq; in pectore verſat.
Macte igitur, dilecte Deo, & ſanctiſſime Clemens,
Quod felix rerum geſtarum Te exitus vltro
Admonet, hortaturq; Dei pia cura, paratos
Percupidis animis tua iuſſa faceſſere Reges,
Legibus æquatis compoſto foedere, & omni
E numero Heroum delecto Principe, cuius
Stent acies ductu, pellantq; è finibus hoſtem,
Ad ſacra bella moue; tanti ne gratia ceſſet
Muneris, oranti quod proſpera numina tandem
Conceſſere, ſacro tecum plaudente ſenatu
Vrbis in Eridani templis, lætasq; canente
Laudes æterno, cui debita gloria, Regi.

A D
Eundem Clementem Pont. Opt. Max.

QVis Tibi, Sancte Pater, tam læta ad nuncia ſenſus,
Quidùe animo, quid mente paras? potis ergo voluptas
Tanta capi, quanta eſt, humano in pectore? Sanctæ
Lætitiæ agnoſco lætus veſtigia; Chriſto
Nempe refers vni acceptum, æthereoq; fauori,
Tanti operis, factiq; decus; tuaq; intima produnt
Sponte ſua undantes lachrimarum flumine riui

Gaudia,

Gaudia, dum cæleſtis amor, mentiq; recurſat
Pacis honos, totq; ante Tibi quæſita per annos
Tempora, quæ Regnis, Te conciliata Miniſtro,
Reddidit æterni tandem clementia Regis.
Hic ego non Patriæ gentis, decoriſq; tuorum,
Non etiam laudesùe tuas, aut facta canendo
Perſequar; Eridanum non Petri ad grandia geſta,
Vel celebranda ſui monimenta excelſa triumphi
Hortabor; mihi ſat pro ambobus numen vtriq;
Propitium fuerit, quo ſe vno veſtra tuetur
Fama ſatis, ſenſimq; nouis ſucceſſibus auctus
Creſcit honos, ipſi mox ſe æquaturus olympo.
Summa erit hæc deſiderij, votiq; clientis.
Vt magis, atq; magis, Clemens, Petruſq; labori
Indulgere queant ſacro, rebuſq; ſecundo
Euentu geſtis, per multa ingentia facta,
Et res maiores alias venientibus annis
Moliri, multiſq; actis præſtantibus orbem,
Quacunq; Oceani gyro concluditur, olim
Implere; & vitæ exacto, ætatiſq; labore,
Cùm cælo intulerint vtroſq; extrema ſenectæ
Tempora, vt ambobus ſublimi in ſede locatis
Donentur placiti æternæ requietis honores.
Hoc prece continua, hoc deuota mente repoſco.

AD

ILLVSTRIS.^MVM ET REVER.^MVM D.

PETRVM CARDINALEM ALDOBRANDINVM,

Ferrariæ,& in vniuerſa Italia Legatum.

PETRVS ALDOBRANDINVS

Anagramma.

VRBS ORDINES PLAVDANT.

QVàm Petro bene conueniunt ſua nomina, quamq́;
Aldobrandinum pulchrè res ipſa figurat;
Vrbem nimirum, & collectos ordine ab omni
Ambo ſimul coniuncta iubent dare ſigna volentes
Lætitiæ, plauſusq́; ſui; haud ſine numine; quando
Illius auſpicijs res fortiter acta, ſalusq́;
Italiæ in ſummis rerum ſeruata periclis,
Ac toto Eridano incolumi, ſaluisq́; colonis
Extinctum bellum, parta & victoria læta,
Iure ſuo irritant plauſus, & gaudia poſcunt.
Ecquis enim ſummi rerum diſcriminis, atq;
Communis memor exitij, quod bella parabant,
Non meritò duplices palmas ad ſidera tollat,
Signaq́; lætitiæ inſolitæ certiſſima monſtret,
Defunctus cunctis belli, martisq́; periclis?
Iure igitur Clementis honos, & gloria Petrus
Aldobrandinus, vel ſolo nomine, lætis

 Ordinibus

Ordinibus totam iubet vrbem plaudere, & omnes
Plena exporrecto teſtari gaudia vultu,
Lætitiaq; animi portendere, quanta voluptas
Sit, quam Clementis, Petriq; potentia primùm
Attulit, humanis quàm votis auſa fuiſset
Optari, tam res felici numine geſta eſt,
Ac Petri tantum potuit præſentia, nullo
Segnis viſa loco, ſed circumſpecta, ſenisq;
Haud virtute minor iuuenili in corpore virtus.
Vnde Petri ad nomen non vrbs ſolùm ipſa, ſed antris
Incluſæ rupes etiam, & conuallibus antra,
Ac fluuij, & ſiluæ, montesq; , ſpecusq; ferarum
Dant plauſus, & Io, ac fauſtum Paeana canentes
Lætitiæ duplicant ſigna, & de nomine Petri
Aldobrandini exultantia ſibila longè
Extendunt, eiusq; decus, laudesq; loquuntur.

Digitized by Google

Ad eundem.

NEc tua facta hominum plauſu, neq; ſumma laborum
Actorum, dum te in certamina martis euntem
Intrepidè Auſonij proceres ſtupuere, puſillo,
Vix qualem poſſunt promittere carmina, honore
Indiget; ipſa ſuis virtus radicibus altè
Nititur, ac ſola ſeſe contenta, ſonoras
Plaudentum voces, & inania gaudia ridet.
Ecquæ igitur meritis tribuentur præmia? paucis
Edicam; Petro, pro totq́;, ac talibus auſis
Debentur ſtatuæ ſolido de marmore, paſſim
Queis poſitis clari maneant monumenta triumphi,
Teſtatura olim Italiam præſtantia gentis
Aldobrandinæ in cunctos benefacta, grauiſq́;
Illius auſpicijs extincta incendia belli.
Vera cano; tantis meritis non altera merces
Dignior in terris fuerit, pretioſior auro,
Et gemmis Indi quotquot maris ora miniſtrat.

Digitized by Google

Ad eundem.

FAllitur ætati iuuenili grandia quiſquis
Munera, vel duri, incertiq́; negotia belli
Committenda negat, vel Te ipſo iudice victus,
Seu potiùs per te confectis rebus in armis.
Quandoquidem prudenti animo coniuncta ſagacis
Ingenij virtus, atq; experientia rerum
Inq́; omnes acies Tibi ſumma tributa poteſtas,
Effecit breuibus ſpatijs, paucisq́; diebs,
Quantumuis nullo quaſſatis moenibus ictu,
Quod totis annis, licet oppida hiantia paſſim
Corruerent, quisquam non fortia caſtra putaßet
Factura, vt belli optatiſſimus exitus vltro
Edocuit, ſemper tua maxima gloria, & idem
Stirpis honos, ac fama tuæ, quam nulla vetuſtas
Delebit, memori nec vis vlla eximet aeuo.

FINIS.

Digitized by Google

Ad eundem.

NEc tua facta hominum plauſu, neq; ſumma laborum
Actorum, dum te in certamina martis euntem
Intrepidè Auſonij proceres ſtupuere, puſillo,
Vix qualem poſſunt promittere carmina, honore
Indiget; ipſa ſuis virtus radicibus altè
Nititur, ac ſola ſeſe contenta, ſonoras
Plaudentum voces, & inania gaudia ridet.
Ecquæ igitur meritis tribuentur præmia? paucis
Edicam; Petro, pro totóq;, ac talibus auſis
Debentur ſtatuæ ſolido de marmore, paſſim
Queis poſitis clari maneant monumenta triumphi,
Teſtatura olim Italiam præſtantia gentis
Aldobrandinæ in cunctos benefacta, grauisq;
Illius auſpicijs extincta incendia belli.
Vera cano; tantis meritis non altera merces
Dignior in terris fuerit, pretioſior auro,
Et gemmis Indi quotquot maris ora miniſtrat.